

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓHIVATAL
hová a dolgozatok
és előfizetési pénzek
küldendők:
Kolozsvár, Ref. Theologia
2. számú lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET „EGYHÁZI
ÉRTÉKEZLET“-E TÁMOGATÁSÁVAL
SZERKESZTIK:

NAGY KÁROLY, VAJDA FERENCZ,
ref. theol. tanár, felelős szerk. sz.-udvarhelyi pap, főmunkatárs.

Megjelenik minden vasárnap egy iven.

Előfizetési ár:

Egy évre . . . 4 korona. Negyedévre 1 korona.
Félévre . . . 2 korona. Egy szám ára 10 fillér.

Reformátusok vagyunk-e?

A reformáció évfordulója alkalmából tegyük fel magunknak a kérdést: reformátusok vagyunk-e? És, ha feltettük: adjunk rá tiszta és igaz feleletet, mert ettől igen nagy mértékben függ jövőnk. Lehetnek sokan, kik ezt feleslegesnek tartják, de mi egészen időszerűnek tartjuk, mert egyházi életünkben sok olyan tünetet látunk, a melyek kétségessé teszik tiszta református jellegünket. A kérdés feltevésével és a reá adott felelettel, egészen tisztázódik a helyzet.

Reformátusok vagyunk-e? Ha református mivoltunkat és vallásunk ismertető jelét abban keressük, hogy hitünk forrásának az isteni kijelentést fekkintsük csupán, és hogy hitünket, lelkiismeretünk szabadságát nem vetjük alá sem irott hitcikkeknél, sem emberi (római pápa) tekintélynek: akkor bátran kimondhatjuk, hogy reformátusok vagyunk. Zwingli és Kálvin is éppen arra fektették a tösvényt, hogy a hitet egyénivé tegyék, és az üdvösség forrását a Krisztushoz vigyék vissza. Ezt ma is így hirdetjük, így tanítjuk. De, ne feledjük, hogy ez még csak a *külső forma*, a felállított elv, melybe tartalmat kell öntenünk és az igazság színaranyával kell kitöltenünk. Mert, ne essék zokon, de a mi református mivoltunk, sok tekintetben csak üres forma, csak pusztá tagadás. Az életben ritkán látunk belső tartalommal bíró, életképes, öntudatos református keresztyéneket.

A katolicizmus éppen azt szokta szemünkre vetni, hogy mi, protestáns nevezetűnkéből kifolyólag, mindent csak tagadunk és így nincs meg vallásunkban az a feltétel, az a kellék, melynél-

fogva az életben áldásosan működhetnénk. Értjük ezt a vádat az egyedül üdvözítő egyház részéről, mert hiszen az tudni sem akar mi rólunk, s így nem is lehet más véleménynyel vallásunkról. Holott, midőn mi az emberi tekintélyt és hagyományokat elvetjük, tagadjuk: nem maradunk meg csupán ennyivel, hanem arra az erős alapra helyezkedünk, a melyen kívül, más alapot senki sem vethet, s ez Jézus Krisztus (I. kor. III. 11.) Nem abban van tehát a hiba, mintha református vallásunknak nem volna életképes, erős alapja, sőt éppen, egyedül ennél van meg az erős alap: hanem abban, hogy mi reformátusok nem ragaszkodunk elég erősen az egyedüli alaphoz és életünkben, cselekedeteinkben nem látszik meg eléggé az alapvető felséges tudománya.

Őseink, a reformátorok, miután a Krisztusi alapra tértek vissza, ugyanakkor *annak gazdag tartalmát is elsajátították*. Innen van ama virágzó egyházi élet, melyet a reformáció százada fölmutat. Ebből fejthetjük meg az okát annak az erőnek, annak a kitartásnak, mely ama századokban református egyházunk tagjait jellemezte. És innen magyarázhatjuk ki, hogy miért volt akkor a nép sorsával elégedettebb, mint ma.

Reformátusok vagyunk-e? Névleg az, de hitünk, meggyőződésünk nem olyan öntudatos, mint kellene. Nagy embereink, előkelő férfaink minden lelkipurdalás nélkül jelennek meg egyes ünnepek alkalmával a pápista istentiszteleten, anélkül, hogy a viszonyosság megtörténne. Egyes református családok pedig tüntetőleg járnak pápista templomba. Házasság kötéseknél erélytelenségünk, közönyöségünk miatt számtalan esetben érvényesül a ka-

tholikus befolyás. Igen sok család pedig, mit sem törődik azzal, hogy gyermekeik saját egyháza iskolájában taníttassa. De nehogy félre értessem, mert nem a felekezeti türelmetlenséget akarom éleszteni. Távol legyen tőlem. Csupán azért mondom el ezeket, hogy ébredjünk már egyszer öntudatra, lássuk be, győződjünk meg, hogy a közöny megsemmisít, mintha nem is lettünk volna. Csupán ezeknek a dolgoknak elmondása adja meg feltett kérdéseinkre a helyes feleletet.

A református vallásnak, alapelvéből kifolyólag, az a feladata, hogy a keresztyénség alapigazságait átvigye az életbe. Teremtsen boldog családi kört. Vigasztalást nyújtson a szomorúságban, segedelmet a szükségben. A társadalom léha irányzata helyet, jelöljön ki és foglaljon el egy egységes, helyes életirányt, mely kizárja a felekezeti villongást és utat nyit a haladásnak. Az a célja, hogy neveljen munkás és jó hazafiakat, a kik tiszteletben tartják az emberi jogokat. De, ezt a nagy és messzire kiható célt csak úgy érheti el, ha első sorban maga lesz azzá, a mivé lennie kell. Ugy, ha református voltunk nem marad üres jelszónak, hanem egyházunk minden egyes tagja megteljesedik élő hittel, tudatára ébred kötelességeinek és kezeit a munkára veti. Ne nézzük tovább egymás hibáit, ne palástolgassuk egymás közönyösségét. Mondjuk ki nyíltan, hogy nem szeretjük eléggé a Krisztust: e miatt üresek templomaink. Nincs hitünk: e miatt sivár és gyümölcstelen az egyházi élet. Nincs református öntudatunk: e miatt nem

tölthetjük be hivatásunkat. A helyzet képe világos. Legyünk reformátusok ne csak külsőleg, hanem belsőleg is: akkor nincs okunk elcsüggedni a jövő miatt!

Vajda Ferencz.

Őt kövesd...

Őt kövesd,
Dicső példányképedet,
Bár e világ oly hitetlen,
Bár gúnyolja hitedet,
Állj meg végig rendületlen!
Meváltódat meg ne vesd!
Őt kövesd!

Őt szeresd,
Ki először szeretett
S érted a keresztt oltárán
Büntelen kiszenvedett:
Hogy üdvöt nyerj vére árán;
Sirodig el ne feledd,
Őt szeresd!

Csak remélj!
Árnyék-élted eltűnik
S odajutsz az üdv egébe,
Hol bűd-gondod megszűnik
S örömidnek nem lesz vége,
Boldog lész ott Istennél,
Csak remélj!

TÁRCZA.

Halottak napja.

(A protestáns hit világánál.)

Lehet e napjok azoknak, kiknek éltök fáklyája kialudt és sirjuk felett a rög elmulást jelző hantta domborult? A kik meghaltak, alusznak esendesen sirágyuk mélyén, napjuk nem kél és már nem is alkonyul. A sirnál elvégeztetik az élet, a reménység és minden, mi a halandó keblet egykor dagasztá! És mégis van halottak napja, mert van reménység, hit, szeretet az élőkben. E szent érzelmek egysége, mint menyinyből alászállott evangélium költözik e napon millió szivbe és felgyul a lelkek oltárán a legszebb láng, az emlékezés varázslángja.

Ősz van, késő ősz, hullatja levelét a bérczek, völgyek fája; hol van a mező virága, hol a liget csattogó dalosa? Napjok nem kél már nem is alkonyul; az őszi zugásával tova szálltak. De felgyul a lelkek oltárán az emlékezés varázslángja és mi látjuk a tavasz virágait, pihenünk az erdők lombosátora alatt, fülünkbe cseng a patak csobogása, lelkünkbe zeng a fülemile dala. S bár legyen körülöttünk, dér, fagy, letarolt mező, lombtalan liget; mi látjuk az emlékezés fényénél, halál ölen is az ujuló kikeletet: mi hiszünk az eljövő tavaszban és reménységgel mondjuk: mindenk megújulnak.

Halottak napja van! ráül a szivekre a fekete bánat, a vesztés bánata; letarolt mező annyi sziv, melyek égre sajognak és nem akarnak vigasztalást bevenni: mivel az ők kedvesök már többé nem lenne! De felgyul a lelkek oltárán az emlékezés lángja és a belső ember szeme lát: mosolygó gyermek arcot, szerető hitvest, apát, anyát, barátot, hőst, hazafit és a sok szellem alak int, mosolyog: felém, felém jöjjetek és lesz tetemre hívás; megnépesül millió temető! Az égsátorán kigyul a csillagok tábora; néma éjbe ragyogó csillagok, mint megannyi szempár, nevetve, ragyogva hirdetik a bánatos sziveknek: ne féljete, itt fenn van az örök élet, a feltámadás! És a szivekből visszhang kél a földről: hiszünk, hiszünk a viszontlátásban!

A gyászos alak meghajol, a szem könye kicsordul, kiömlik a sziv bánata és megkönyül a lélek; mert, égi angyal, az isteni irgalom angyala, gyógyírt hoz alá a sziv sebére, a lélek bánatára!

Halottak napja engesztelődés napja, kijelentés az örökkévalóság titkai felől, midőn a szegény halandó bánata könnyekben könnyebbül.

De vannak ma az elhagyatott sirok mellett, elhagyatott kesergők is.

Az özvegy a föld porába hajlik, a szegény árva zokog és a sirágyra rogy, — szegény éhes, didereg, fázik. A szegényekre talán nem is ragyog az égnek fényessége, mert a viszfény rá csak szemök gyémánt könye.

Oh nem, az ég nem olyan, mint a föld; ott

Túrve-túrj!
Bár vész támad ellened
És válladat kereszt nyomja,
Nem hagy el jó Istened,
Maga mondja, van rád gondja;
Hitedben meg ne rendülj,
Túrve túrj!

Mért zokogsz?
Gyötörjön bár fájdalom,
Az is — csak javadra válik,
Véle Isten mennybe van,
Bölesen vezet mindhalálig,
Jó az Úr, bár ostromoz,
Mért zokogsz?

Esdve esdj!
Ha van titkos bánatod
Istenhez imádkozzál
Nála nincs jobb támaszod,
Egyedül csak benne bízzál!
Véled az Úr, ne csüggedj!
Esdve esdj!

A „Prot. Arvaházi képes Naptárból.“

Luther a szerzetességről.

Mi a tiszta szív, vagy miben áll a szív tisztasága? Felelet: Azonnal megtudod és nem kell az égre felkapaszkodnod, sem kolostorba szaladnod utánna, sem pedig saját gondolatodban elvégezned.

van szájalom, irgalom! Minden csillag feléjük ragyog, biztatólag: ne féljete, az urnak gondja van reátok!

A halottak napja a kiengesztelődés napja; kijelentés az örökkévalóság titkai felől, midőn a szegény halandó bánata, könnyekben könnyebbül.

A halottak napján, ha nem hivalgás a gazdagok sirjának pompája, ha nem önünneplés a koszorúk disze, virágok özöne; ha értik a gazdagok, mit susognak a sirályak felett átvonuló szellemárnyak az örökkévalóság titkai felől; ott hagyják kissé a magok sirját, felejtik pillanatra a maguk baját, felemelik a bús özvegyet a föld porából, a szegény árvának, a ki fázik, ruhát adnak, enni adnak. Így bizonyára kevesebb lesz a sirok haszontalan, hivalgó pompája; de több lesz az öröm a földön, több a boldogság a szivekben. Földi mécsék hivalkodó fénye helyett, akkor majd szebben, mert beszédesebben csillognak a csillagok, mondván: „Az Úr a sötétségnek titkait világosságra hozza és a sziveknek tanácsait megjelenti, és akkor leszén mindenkinek az Istentől dicséret.“ Gondelkozzatok halottak napján, ez igazság felett keresztyének, emberek! A halottak az Urnál vannak, reátok az élők gondviselése bízott. Ezekért vagytok felelősök!

Péchy Árpád,
brassói ev. ref. pap.

Hanem mindenek előtt őrizd magad saját gondolatodtól, mint hiábavaló szennyől és salaktól és tudd meg, hogy a szerzetes mikor a kolostorban ül szemlélődéseiben mélyen elmerülve és gondol Istenre, a kit maga alkot avagy álmodik magának és igyekszik a világot szívéből kidobni: ez a szerzetes szemétben ül nem térdig, de a füle hegyéig. Mert saját gondolatával foglalkozik Isten igéje nélkül; a mi üres hazugság és hiu csalás az írás bizonyossága szerint. A tiszta szív az, a mely Isten igéjére tekint, arra gondol és a maga gondolata helyébe Istennek szavát helyezi. Egyedül ez tiszta Isten előtt, ez a tisztaság és ez tisztit meg mindeneket Eszerint, ha egy közönséges kézműves, suszter vagy kovács otthon ül, lehet, hogy piszkos, kormos, büzlik rajta a korom és a bőr és ha ez az ember elgondolja magában: engemet az Isten teremtett férfivá, adott nekem házat, feleséget gyermekeket és ő nekem azt parancsolja, hogy ezeket szeressem, kezem munkájával tápláljam; ime ez az ember halad a szívnek ama magasztos tisztasága felé és ha ezt az evangelium megragadja, ha a Krisztusban hiszen, ő teljesen tiszta. És egy szegény cseléd leány, ki végzi lelkiismerettel kötelességét, az Urnak kedves, tiszta szolgáló leánya, kinek az angyalok örvendeznek. — Ellenben a legszigorubb karthauzi barát, ki halálra böjtöli és kinozza magát, nagy buzgóságában hiu könnyeket hullat, nem gondol a világra, Krisztusban való hit és felebaráti szeretet nélkül nem egyéb, mint csupa haszontalan szemét.

Beszélnék zarándokról, ki senkit sem engedett magához, senkivel szóba nem állott, mert azt hitte, hogy a ki emberekkel társalog, ahhoz nem jönnek az angyalok. Volt hasonló két ember, kik nem akarták, hogy őket édes anyjok meglássa. — Anyjuk gyakran hosszasan várta őket a kapu előtt, de ők a kaput bezárták, és engedték, hogy édes anyjok künn álljon és hiába várjon. Ime, ezt nevezik ők kedves dolognak, a legnagyobb szentségnek. De hát micsoda ez? Ott áll Istennek igéje: Tisztelj atyádat és anyádat. Ha ők ezt szentnek és tisztának tartották volna, akkor anyjukat, felebarátaikat tisztelettel, szeretettel, barátsággal fogadták volna. — De ők elkülönítették magukat saját gondolatuk önválasztott szentségük folytán.

És igazságosan történik, hogy az ilyen emberek soha sem látják meg az Istent, soha sem tudják meg, hogyan állanak ők Istennel, mert megvetették a hitet, az isteni cselekedeteket és keresik saját tisztaságukat. A mint ők maguk is minden időben tanították: az ember nem tudhatja, hogy a kegyelemben van-e, vagy nincs. Ha megkérdezed egy szerzetestől, a ki szorgalmasan imádkozik, böjtöl és misét tart, meg van-e győződve, hogy ezek az Istennek tetszenek? Azt fogja felelni, azt kell, hogy felelje, hogy ő ezt nem tudja. Mert senki sem dicsekedhetik azzal, hogy a csuklyát neki az Isten adta, vagy Isten rendelte, hogy ő azt hordozza és a misét neki Isten parancsolta.

A „Wartburgból“ fordította: B. S.

Jer méla ősz...

Jer méla ősz! jer boríts el engem
Hulló lomboddal, halvány fényeddel,
Nincs már éked vagy egyéb búbájad,
De ezeknél más nekem nem is kell:
Haldokló virágok, hervadt lombok,
Őszi napnak borongó sugára,
Mely csak emléket — de vágyat nem kelt,
Illenek az élet alkonyára....

Halványuló lomb, színvesztett sugár
Már előre jelzi érkezésed,
Összegyül a fecske, gólyamadár
És itt hagyja üresen a fészket.
De fölemelő e költözésben,
Hogy elszállván — szebb hazára lelnek:
Nem biztatása, sőt vigasza ez
A keblünkben élő sejtelemnek...?

Nem fáj szívem, csak megilletődik
Hulló lombjaid halk sohajára,
De megnyugszom, tudván, hogy az élet
Öröminek ez a perc az ára...
Szomorú ez, de nem vigasztalan,
Mert egyetlen reményt el nem vehet...
Annál könnyebb kibékülnöm veled,
S keblére hajtanom a fejemet.

Oh ősz! ha ez utolsó lombhullás —
A mely alatt most mélán merengek,
És a jövőben árnyad, sugarod
Már nem reám, hanem síromra veted:
Ne feledd el, hogy hived valék itt,
És szerettelek téged végtelen:
Halvány fényeddel, hulló lomboddal
Boríts hát te is szépen, szeliden...

Dénes József.

Isten ígéje.

Mit beszélnek a halottak?

Zsid. XI. rész.

A természeti világ fölött átrepült a halál angyala. Hideg lehelletétől a virág elhervadt, a levél halálra sáppadt, majd hullani kezdett és hull, hull csendesen...

Néztem a virágok hervadását, a megsárgult levelek hullását; figyeltem a fát, ha sir-e, a mezőt, ha nem sóhajt-e, hisz minden ékességük oda lett! — Lelkem kérdésére mély csend, boldog nyugalom felelt.

Aztán elgondolkoztam az ember életén. Fölöttünk is, körülöttünk is folyvást lebegtetni sötét szárnyait a halál angyala. Nekem is vannak már halottaim. Neked is vannak, kedves olvasótársam, mindenkinek vannak halottai. Én is sirtam, te is sirtál, mindenki sirt már koporsó fölött. Mi is azt az elmulást fájlaltuk, mely most a természetben körülöttünk lebeg. De fájdalomunk ritkán volt csendes, nem volt meg benne az a

boldog megnyugvás, melyet az oly sok fényt, annyi szépséget vesztő természetben láthatunk.

Valami hiányzik belőlünk. Valami, a mi az elmulásban is megnyugtasson, a mi a bánattól háborgó szívnek csendet parancsoljon.

Előttem az életnek könyve. A szent biblia. Olvasom. Egész sora elevenedik meg előttem a halottaknak. Én az elmulásról, a halálról gondolkodom és ezek a halottak életről beszélnek. „A mely dolgok nem láttatnak, azoknak bizonyos mutatójok a hit“ — mondják mindannyian. Egyik Istennek szeretetét, másik gondviselését, bölcsességét, jóságát, mindenhatóságát látja hite által. Vallják, hogy hit által lettek győzedelmesek, igazságosak, erősek. Hit által harcztak diadalmasan a teremtet világ ellenséges erőivel. Tüztől és fegyvertől megmenekültek, ha pedig másképp nem lehetett, „csufolásokat és ostorozásokat szenvedtek, kötözéseket és tömlöczöt.“ Kinoztattak, bujdosztak, nyomorgatták őket s nem gondoltak a szabadulással, hittek az Istenben, hitték, hogy szenvedéseiknek jutalmát veszik.

Mennyi remény, öröm és vágy halhatott volna meg e harcok, e kinok és szenvedések között! Hány szerető szívnek kellett volna meghasadnia az elválás kinjaiban is! De ime, azt mondja a biblia, hogy még a halottaikat is visszanyerték. Pedig ezek még az Isten ígését sem vették el. Ezek a hívő emberek Jézus előtt éltek. Ők még nem hallották az Üdvözítő erősítő, vigasztaló, megtartó szavait. És mégis mennyi erő, mennyi vigasztalás és megnyugvás van szavaikban! Hitük világossága besugárzik a bánat legsötétebb éjszakájába, a kétségbeesés, a szenvedések börtönébe s megviszi nekik a vigasztalást, megtartást, a szabadulást. Oh ezek az emberek látnak, nem tükör és homályos beszédek által, látnak életet, szebb életet, örök életet! Látják a láthatatlant.

És én nézem a természet haldoklását, virágok hervadását, levelek hullását. Ugyanaz a mély csend, az a boldog nyugalom áll benne előttem, a mit itt a bibliából olvasék.

Nézem az ember életét. Mennyi jaj, panasz és siralom hangja csap fülembe! Remények, vágyak elvesztésén tombolnak a háborgó szivek. — Amott a sirok közé megy egy embertömeg, nézi könnyes szemekkel, szivszakadva nézi a föld rögit és nem mozdul meg a hant, mely forró szeretetének tárgyait rövid látó szemei elől elfödi. S még inkább fáj a szive, még zajosabb lesz a keserve.

Ne gyöngye, földi mécsvilágot gyujts szeretteidnek sirja fölé! Hitnek világossága fénylik szivedben, a föltámadásnak, örök életnek bizonyos reménye! Akkor meghalod nem az öldöklő angyalnak kétségbeejtő szavát: „Por vagy és porrá kell lenned“ — hanem Krisztusnak vigasztaló beszédét: „Én vagyok a föltámadás és az élet, a ki énbenem hisz, ha meghal is él az“ — „Én élek és ti is éltek!“

Nyugodjatok hát csöndesen halottaink! Ti,

a kik látjátok a láthatatlant, beszéljete a mi szegény szívünknek örök életről, dicsőségről, a kitaró munka, szilád reménység hasznáról, boldog nyugalomról, békességről a mi hitünkben!

Csirmay Zoltán.

Hazai krónika.

A póttartalékosok behívása. A magyarországi katonaságnak létszámát a kormány emelni akarta. Minthogy azonban az ujonczok létszámának emelésével egyelőre ezt el nem érhetette, megpróbálta egy olyan törvényjavaslatnak elfogadtatását, mely szerint a 8 heti tényleges szolgálatra kötelezett póttartalékosok 3, s illetőleg 2 évi tényleges szolgálatra behívassanak. A sok munkaerő elvesztése nagy kárára lenne az ország gazdasági érdekeinek. Ezért az illetékes körökben olyan mozgalom indult meg, melyből előre látta a kormány a törvényjavaslat bizonyos sorsát, az elbukást. Ezért azt egyelőre levette a napi rendről, s megszavaztatását jobb időkre halasztotta.

Indemnitás. Mindenki előtt ismeretes ez a szó, a ki a lapokban a kormány és országgyűlés munkáját figyelemmel szokta kísérni. A minisztereknek ugyanis saját ügykörükben csak azt és annyit szabad költeniök, a mennyit az országgyűlés a költségvetésben előre megenged.

Az 1903. évtől már csak két hónap választ el, de még a minisztereknek a kezei közt nincs meg az országgyűlés által jóváhagyott költségelőirányzat. Az állami kiadásokat pedig akárhogy is fedezni kell, akár van költségvetés, akár nincs. Ha az előző évben a következő évre nincsen a miniszterek kezei között ilyen, az országgyűlés által megszavazott költségvetés, úgy szoktak segíteni a bajon, hogy fölhatalmazást kérnek az országgyűléstől arra nézve, hogy az előforduló kiadásokat az előző évi törvényes költségelőirányzat alapján intézhessék a következő év első negyedében is. Így teszem most is a kormány, s aztán az országgyűléstől függ, hogy megadja-e ezen engedélyt, melyet indemnitásnak neveznek, vagy nem. Az ellenzéki képviselők nem akarják megadni, de a kormánypártiak többen vannak, s azok biztosan megszavazzák. És

igazuk van. Valahogy csak intézni kell a dolgokat, s ha a rendes munkaidőben a tisztelt képviselők nem dolgoztak eleget, csinálják az ilyen könnyüszzerű, törvényes-törvénytelen dolgokat.

Világ krónika.

Vallásháboru Németországban. A Magyar Szó írja e czimen, hogy Németországban a vegyes házasságból származott gyermekek vallására vonatkozó állami rendelkezés válságos helyzetet teremtett s állandó forrásává lett a felekezetek közt fölföl merülő vallási viszálykodásoknak. A vegyes házasságból származott gyermekek vallására nézve a szülők ott is, mint minálunk, házasságuk előtt intézkedhettek. Most

azonban ott az ilyen kérdésekben az állami törvény ítélkezik, a járásbiróság, vagy a törvényszék és ha ez sem elég, a kamarai törvényszék, a mi nálunk megfelel a curiának, mondja

ki végérvényesen az igazságot. Ilyen körülmények között mindenestre nehéz a bíró helyzete, mert a pápista papok mindent elkövetnek, hogy az igazság mérlege minden esetben az ő javukra mérjen.

A pörvesztes felek azonban nem engedik érdekeik megcsontítását, többről-többrre mennek. Zugolódnak, perelnek s többet ártanak a vallás szent ügyének, mint a mennyit egy-egy kierőszakolt létszám-szaporítással használnak. Nálunk az eféle ügy törvényszék elé

Haldokló ágyánál.

(Lásd hozzá mai számunk „Isten igéje“-t.)

nem kerül, mert a gyermekek vallása minden körülmények között, törvény által biztosított. De nálunk is nagy buzgalmat fejtenek ki a pápista papok a vegyes házások összeeskötése előtt abban, hogy azoktól a születendő gyermekek vallására nézve, saját hasznukra, kötelezvényeket csikarjanak ki. Teszik ezt ők a saját hasznukért. De nagyon sajnálatos körülmény az, hogy a ref. hivek részéről nagyon sok gyenge hitű akad, a kik a pápista csábítgatásnak, erőszaknak engedve, születendő gyermekeiket nekik eligéretik. Vallásos viszálykodást szítani bűn. Attól a németországi zavarok példája is vissza kell, hogy tartson minden jó hazafit. Ezért mi, reformátusok, hiveink lelkiismeretét erőszakkal irányítani nem akarjuk. Legyenek ők erősek, igazságos ügyünk mellett halálig kitarók s veszélye sohasem jön reánk.

Balkáni dolgok. A kis balkáni államokban, Szerbiában, Bulgáriában, Montenegróban élénk élet van. Az előbbi ismét új minisztereket kapott, Bulgária az orosz nagyherceg látogatásának s ezzel a hatalmas czár szeretetének örvendezik, Montenegró pedig várja fővárosába magának a czárnak a látogatását. Fejedelmét királynak akarja kikiáltani, ezzel is talán a czár látogatásának megvalósítását akarja a maga számára biztosítani. Általában a „minden oroszok czárja“ sokat kaczerkodik nyugtalan kicsi szomszédainkkal, de hisszük, hogy eredménytelenül, erről az oldalról a mi szomszédunk bajosan lesz.

A franciaországi bányász-sztrájk még mindig tart, de már megszűnő félben van. Az alkudozások folynak s a bányatársaságok engedményei és a választott bíróságok bölcsesége megadja a módot arra, hogy az elégedetlen munkások ismét munkához kezdjenek.

Egyházi élet.

Az udvarhelyi ref. egyházmegye kegyelete. Az udvarhelyi ref. egyházmegye ez évi rendes közgyűlését Szt.-Kereszturon tartotta, hol báró Kemény Béla egyházmegyei főgondnok emlékeztetése kegyeletes gyászünnepet rendezett az egyházmegye. — A gyászistentiszteleten Menyhárt András esperes imája után Benkő Ferencz alsó-rákosi lelkész méltatta megható szép beszédben az elhunyt főgondnok érdemeit. A közgyűlésen az esperesi megnyitó és beszámoló után Ugron Zoltán képviselő annak a felfogásának adott kifejezést, hogy az egyházmegyei tanácsnak, báró Kemény halála alkalmával elfoglalt álláspontjában maga ellen bizalmatlanságot lát és ebből kifolyólag beadta lemondását. Ezzel egyidejűleg azonban azt is kijelenti, hogy ő kifogásolt eredeti kéziratában az egyházmegye papságát sérteni nem akarta. A közgyűlés örömmel vette tudomásul az Ugron védekezését s egy három tagból álló bizottságot küldött ki ebből a célból, hogy a félreértések kiegyenlítése után Ugron Zoltán eddigi buzgó munkásságát az egyházmegye részére újból megnyerni és biztosítani igyekezzen. A közgyűlés ez incidens után békés egyetértéssel tárgyalta le a folyó ügyeket.

A remormáczió ünnepe a brassói ev. ref. egyházban. Megható szép ünnepe volt Brassóban az ev. ref. egyháznak. Ünnepeltek a nagyok, az ifjak és gyermekek szép egymásután a templomban d. e. 10—12-ig. Az istentisztelet XL. Zsoltár 1-ső versével kezdődött. Ezután a XXV. dicséret és ima következett. Erre „Erős várunk“-at énekelt az ifjusági énekhar, mely után Péchy Árpád tartott szépen kidolgozott vallásos és hazafias beszédet, melyet a gyülekezet bezáró éneke követett.

Templomavatás. Lélekemelő ünnepélyt tartott okt. 19-én a szilágy-szolnoki ev. ref. egyházmegyébe kebelezett Tasnád virágzó, népes egyh. község gyülekezete. Hatalmas ódon templomát

kivül és belül egészen megújítván, e napon avatta fel. Az utolsó zúgig megtelt a templom nagy és diszes közönséggel. A világi elem, élükön Mezey Albert kuriai bíró e. m. fődondnokkal. A vidék papsága Viski Pál esperessel. Bevezető imát mondott Nagy Lajos n.-paczali lelkész, egyházi beszédet mondott Vincze Ödön diósadi lelkész Isten-, ember- és hazaszeretetre buzdítván a híveket, urvacsorát osztottak Tamás László mihályfalvi és Ignác Márton szentkirályi lelkészek, keresztelt Gáspár László szodovai lelkész és bezárta egy imával az istentiszteletet Bartha Dezső helybeli lelkész, végezetül a közönség a Hymnuszt énekelte.

A sepsi ev. ref. egyházmegye e hónap 21-én kezdette meg őszi rendes közgyűlését Sepsiszentgyörgyön. A gyűlés ima nyitotta meg, melyet Kovács Árpád nagyborosnyói lelkész tartott. Ezután következtek Vén Mihály esperes-elnök megnyitó- és beszámoló-beszéde, a különböző jelentések a végzett esperesi vizsgálatról, egyházmegyei tanács működéséről, tanügyről, pénztárról, közalapról. — Tárgyaltattak az egyházmegyei tanács véleményei az ig.-tanácsnak a szeretetház, a felsőbb leánynevelőintézet, egyházkerületi közgyűlés szervezete, tanárválasztás ügyében tett javaslataira és a beadott indítványok.

Lelkész-avatás. Tizenkét református papjelöltet avattak fel f. hó 19-én a budapesti Kálvintéri ref. templomban. Mind a 12-nek van már állomása, a hová őket a hívők serege várja s a hová Isten igéjét hirdetni mennek. Az új lelkészek: Baksay Árpád, Barkász Kálmán, Barsy László, Csűrös István, Farkas Kálmán, Gulyás Kornél, Horváth József, Molnár János, Szeless József, Tokay István, Török József és Veress István. — A szent beszédet Mészáros János kecskeméti lelkész mondta; lelkesítő, szép szavakkal indította utnak a fiatal lelkészeket. Az istentiszteleten a dunamelléki egyh.-kerület tagjai közül számosan vettek részt.

Uj szakadás a katolikus egyházban. Münchenben a napokban nagy katolikus gyűlés volt, melyen több főpap azon óhajának adott kifejezést, hogy alakítsanak a többi pártoktól eltérőleg egy szabadelvű katolikus pártot, mely szakítana a mostani katolikus pártok kozmopolitikus irányzatával s teljesen a hazafias és szabadon gondolkodó elveket hirdetné. A terv nagy tetszéssel találkozott s bár viharos jelenetekben sem volt hiány, elhatározták, hogy a pártot a jövő év januárjában fogják megalakítani az akkorra összehívott nagygyűlésen.

Vegyes hírek.

A kolozsvári ev. ref. theol. fakultás internatusának „Ifjusági Egylete“ 1902. évi október hó 31-én d. u. 5 órakor az intézet disztermében reformáció emlékünnepeket rendez. Műsor: 1. Közének. 2. Imát mond Kónya Kálmán. 3. Szaval Rác Lajos. 4. Mendelssohn: „Az Ur napja“ Énekli Sütő Gizella k. a., zongorán kíséri Zsigmond Ferencz ur. 5. Emlékbeszédet mond dr. Kecskeméthy István theol. tanár. 6. „Gályarabok éneke.“ Énekli

az ifjusági énekkar. 7. Szaval Dengel Géza. 8. Zene. 9. Közének.

A király itthon. November ötödikén reggel öt órakor érkezik meg a király a magyar fővárosba. Fogadására készülnek már a budavári palotában. Az épület déli szárnyában, a mely az uralkodó rendes lakosztálya, napok óta próbálják a fűtést s Galle várkapitány maga ügyel mindenre. A király itthon időzése alatt csak hétfőn és csütörtökön lesz Budapesten, a mikor audienciákat ad. A többi napokat Gödöllőn tölti, a hol vadászgatni fog.

Darányi a székelyek között. Ma kezdette meg Darányi földmivelésügyi miniszter több napra tervezett székelyföldi utazását. Kolozsvárról 28-án indult Kocsárdra, Radnótra és Marosvásárhelyre. A miniszter tervbevette még Székely-Udvarhely, Csik-Szereda, Sepsi-Szent-György és Brassó meglátogatását. A miniszter utja a Székelyföldre is kiterjesztett hegyvidéki akcióval áll kapcsolatban.

Eljegyzés. *Bartók Rózsikát*, püspökünk dr. Bartók György bájos leányát eljegyezte *Bodrogi János* a Bethlen-kollégium ifju tanára. A dolog egy családi szentély benső ügye. De a családi viszonyok nem közömbösök a férfiú közéleti munkásságára nézve. A családi boldogság, öröm, fokozza a családapa munkakedvét, erejét. Egyházi közéletünknek pedig sok nagy szüksége van köztisztletben és szeretetben álló püspökünk lankadatlan munkásságára, éber őrállására. Legyen családi élete továbbra is öröm és boldogság forrása. Szívünk-ből gratulálunk a jegyespárnak, a jó szülőknek!

Betegség elől a halálba. Budapesten a napokban egy elegáns ur bement az „Első hazai takarékpénztár“ kerepesi-uti palotájába, felment a harmadik emeletre és ott ledobva felső kabátját a lépcsőház előtt az udvarra leugrott. A leugrott ember borzasztóan összeroncsolódott. Agyveleje kilocscsant, kezei, lábai összetörték. A rendőri vizsgálatkor megtaláltak nála egy papirost, melyre a következőket írta plajbászszal:

„Nevem Sárkány József dr., törvényszéki elnök Szolnokon. Kinzó- és gyötrő álmatlanságom ellen legbiztosabb szer a halál. Azért halok meg, hogy megszabaduljak a borzasztó kintől.“

Sárkány József táblabíró egyike volt a vidék legtehetségesebb jogászainak, és májusban neveztek ki kitüntetésképpen a szolnoki törvényszékhez elnökké.

A 200,000 koronás halott. A veszprém—budapest—kelenföldi vonaton e hó 18-án egy II. oszt. fülkében halva találták *Paál Dénes* veszprémi nyug. kir. főmérnököt. A halottnál a vizsgálatkor csupán 716 korona készpénzt találtak, noha igen gazdag ember hírében állott.

Az örökösök erre kutatni kezdtek és nem sikertelenül. A rendőrség által lepecsételt bőröndben mintegy 76.326 korona értékű állampapírokat találtak, de semmi kép nem találták meg azt a 138.000 koronát, melyet a boldogult pár nappal azelőtt a takarékból felvett.

Igy tehát a nyomozás tovább folyt és kiderült, hogy a mellényét, melybe a pénz be volt varva, a hullaszállító intézet kocsisa rabolta el. A kocsist, Bence Pált erre nyomban lefűlelték s most a börtönben várja méltó büntetését. Vallatása alatt Bence Pál így védekezett: „*az a fizetésünk és abból élünk, a mit a halottaknál találunk.*“

A nyomozás még mindig foly, mert még mintegy 100,000 korona készpénz most is hiányzik.

Hány ház van Magyarországon? Legutóbbi népszámlálásunk össze volt kötve épület-statisztikával és a lakóházakat, gazdasági- és egyéb épületeket, azok rendeltetése, terjedelme, beosztása, falazatuk és tetőzetük minősége szerint vette számba. Ez adatok szerint a magyar korona országaiban 3,227.190 lakóház van; az ország területének négyzetkilométerére 9.9 lakóház esik és egy lakóházra a polgári népességből 5.9 egyén. Horvát-Szlavonországokban a lakóházak számának a területhez való viszonyítása ugyanazt az arányt adja. Minthogy azonban Horvát-Szlavonországok népsűrűsége kisebb, mint az anyaországé, a lakóházak számának hasonló aránya mellett egy-egy házra jutó lakosok száma is valamivel kevesebb.

Régiségi lelet. Érdekes régiségre bukkantak a héten a budai várban a pénzügyminiszterium melletti bástya lerombolásakor. A romok között egy régi dominikánus templom maradványaira bukkantak. Számos fegyvert, disztárgyat és faragványt találtak s azon kívül a templom szentélyében épen találtak meg az oszlopokat és a kőpadokat. Az érdekes leletet egész sereg régiségbuvár kereste föl.

Háborgó tüzhányók. A martiniquei végzetes szerencsétlenség óta nem szűnt meg a tüzhányók háborgása a Kis-Antidákon. Ujabban ismét rémhírek érkeznek a vézsujtotta vidékről. Kingstownból táviratozzák, hogy a Souffriére tüzhányó teljes erővel működik. Guadeloupe szigetén, Basse-Terriben erős robaj hallatszott Mariga Galante szigetén, Les Saintesben földrengés volt Barbadosz szigetén forró hamu esik, a mely a St.-Vincent szigeten működő tüzhányóból ered. Barbadoszban a hamueső miatt a kereskedelmi forgalom megakadt.

Szobor Zolának. A Zola-szoborra eddig 41.000 frank gyűlt össze. A gyűjtést befejezik, mert a szükséges összeg néhány nap alatt együtt lesz.

Sorsjáték a burok fölsegélyezésére. Nagyszabású sorsjátékot rendeznek most a bur özvegyek és árvák fölsegélyezésére. A hágai sorsjáték-bizottság a világ minden nevesebb festőjét megkérte, hogy a Schévingen-ben rendezendő műkiállításra egy-egy művét küldje be. Nehány heti kiállítás után, a képeket ki fogják sorsolni és az ebből összegyűlt pénzt a háboru áldozatainak bocsátják rendelkezésükre. A sorsjegyeket Magyarországon is fogják árusítani, egy sorsjegy ára 1 frt.

Az álom miatt. Tornán e napokban *Hüvös Józsefné* odaváló lakos, házának padlásán felakasztotta magát. Az öregasszony unokája azonban még idejekorán észrevette a bajt s elvágta a kötelet. — Mikor a száanalomra méltó öngyilkosjelölt magához tért s tettének oka felől kikérdezték, sirva panaszkolta, hogy álmában megjelent neki a „fekete

lélek“ s megjövendölte, hogy borzalmasan csunya, kínzó betegségben fog elpusztulni. Ettől annyira megijedt az anyóka, hogy halálra szánta magát. Lám mire visz a babonaság, pedig a művelt XX. században élünk! Világosság, mikor jön el a te országod?

Miért több a nő, mint a férfi? Erre nézve az arabs példabeszéd ad felvilágosítást. Azt mondja: „A paradicsomban a legkevesebb az asszony.“ Ha ez így van, akkor a többi nő bizonyára a — földön van.

Magyar Protestáns Gályarabok czimen adta ki Hornyánszki Viktor azt a szép képet szép nyomtatásban, a mit Réthi Lajos rajztanár a gályarabok szenvedéseiről rajzolt. A kép azt ábrázolja, hogy a tisztos lelki atyákat a gálya fedelzetén mint viszik a tüzes vasbélyegző alá és mint korbácsolják őket. A szép nagy kép ára küldéssel együtt csak két korona. A ki meg akarja szerezni, az küldjön postautalványon 2 koronát Hornyánszky Viktor-nak Budapest, V. Akadémia-u. 4. sz.

József Ágost főherceg budapesti lakos. József Ágost főherceg, József fia ez évi december elsejétől állandóan budapesti lakos lesz. A főhercegnek a király rendelkezésén kívül már azért is itt kell laknia, mert újabban mint honvédtábornagy, a budapesti első honvédhuszárezred zászlóaljparancsnoka lett. József Ágost főherceg, a budavári királyi palotának a Krisztinavárosi oldalra néző részén fog lakni. Lakosztálya, mely az óriási épületnek egész földszinti részét foglalja el, negyven szobából és mellékhelyiségből áll. A művészi remekbe készült butorokat, disztárgyakat és szőnyegeket Hauszmann Alajos műegyetemi tanárnak, a palota építőjének felügyelete alatt most helyezik el a gyönyörű termekben. A lakosztályt az utolsó háztartási eszközökig a király rendeztetni be.

A póttartalékosokat azzal ijeszgette a honvédelmi miniszternek nem rég benyújtott javaslata, hogy behívja őket rendes katonai szolgálatra, a rendes időre. Ez ellen országos mozgalom indult a polgárság körében. Br. Fehérváry pedig Bécsben járt ez ügyben, s úgy hírlik, hogy a kormány végleg vissza vonta a póttartalékosok igénybevételéről szóló javaslatát.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság Nagyváradon. A nagyváradai ev. ref. egyháztanács elhatározta, hogy a jövő évben a Magyar Protestáns Irodalmi Társaságot Nagyváradra hívja meg, s a fogadó bizottság elnökségére dr. Thury Kálmánt kérte fel.

Új tanár a sárospataki főiskolánál. A *Bal-lagi* Géza képviselővé választása folytán megüresedett sárospataki ev. ref. jogakadémiai tanszékre nagy szótöbbséggel *Ferenczy* Árpád dr. képviselőházi könyvtárost választották meg.

Amerikában 1008 vallásos lap van 5 millió előfizetővel. Ezek között legrégibb a „The Boston record“ még 1816-ban alapított.

A 300-ik szám. A „Magyar Könyvtár“ most kezdi meg fennállása hatodik esztendejét s egyuttal

most küldi szét karmadik jubiláris számát, a 300-ikat. Végig tekintve ez alkalomból e kitünő vállalat eddigi füzetein, örömmel adózunk elismeréssel a Lappel-Wodianer kiadó czégnek, mely azt megindította és rendkívüli buzgósággal tudta fejleszteni és terjeszteni, valamint a „Magyar Könyvtár“ szerkesztőjének, *Radó* Antalnak, a ki oly kiváló izléssel, tudással és lelkiismeretességgel tudta megőrizni a vállalat előkelő színvonalát, távol tartva tőle mindent, a mi selejtes és megbecsülhetetlen szolgálatot téve az életnek az életdek s az iskolának egyaránt. A „Magyar Könyvtár“ be tudott hatolni a közönség minden rétegébe, még azokba is, a hol a magyar könyvek vásárlása oddigélé ismeretlen fogalom volt. Több mint két millió száma forog ma közkezen s a narancs színű borítékos harminczfilléres füzetek meghódították az egész ország magyar közönségét. A mostan megjelent négy szám is méltóan sorakozik az eddigiekhez; mindenekeiőtt (a 297. és 298-ban) befejeződik a Baróti-Szabó-féle „Aeneis“, mely *Radó* Antal javításaival és *Tóth* Rezső jegyzeteivel valódi gazdagodását jelenti irodalmunknak. A 299. szám („Huszonhat és egy“) a nagy *Gorkijn*nak három legszebb elbeszélését tartalmazza, valódi remekműveket, melyeket *Isaák* Mártha igen szépen fordított le oroszból. Végre a 300-dik szám *Dóczi* Lajos egy magvas, nagyon érdekes szempontokból kiinduló essayját adja *Csonkairól*, melylyel méltóan jubilál a „Magyar Könyvtár“. — Egy-egy szám ára 30 fillér; teljes jegyzéket szívesen küld a kiadóhivatal (Budapest, *Andrássy*-ut 21.)

Japánban 782 protestáns missió van. 47,000 keresztyénnel és 456 egyházzal. Ezek között református 11,3000 lélek. Congregationalista 10,200. Lethodista 5900. Baptista 2300 lélek. Római kath. 56,000, egy érsekkel és három püspökkel. Görögkeleti 27,000.

Felhívás a „Vasárnap“ terjesztésére.

Az igazság és lelkiszabadság fegyverei — **a betük.** A jó lap, jó olvasmány valóságos Isten áldása, mely egészséges eledellel táplálja a lelket. A „**Vasárnap**“ evang. reform. vallásunk és egyházunk érdekeit szolgálja buzgó igyekezettel. Minden száma evangéliumot visz, képei angyalszárnyakon viszik a megtartás igéit a lelkekbe. — Egy szép képmellékletet adunk **karácsonyra** minden előfizetőnknek. — **Nagy szolgálatot tesz egykázunknak, ki a „VASÁRNAP“-nak előfizetőhet gyűjt. Az terjeszti a református hit világosságát és igazságát.** Előfizetési ára oly csekély: egy évre 4 kor. Ne sajnáljuk lelkünköt a jó táplálékot! A ki 5 egész éves előfizetőt gyűjt, annak ingyen küldjük a lapot. **A kiadóhivatal.**